Opusculum magistri hieronimi vicecomitis ordinis predicatorum in quo probatur
Lamias esse hereticas et non laborare humore melancholico./

Tosi

Non modicum dubitari solet an ille scelerate mulieres de quibus
loquitur capitulum Episcopi 26. q. 4. quas vulgari sermone strias appel
lamus iudicande sint heretice debitisque afficiende suppliciis. Nam ut
ibi legitur illuduntur [illegible] eiusmodi. Nec enim in ea congregatione que ludus vulgariter
nuncupatur corpore se conferunt sed talia in solo spiritu aguntur. Quibus
dictis nonnulli non mediocris auctoritatis et doctrine viri existimantur
quod ille illusiones que in earum mentes immittuntur oriantur ex humore
melancolico eas sic opprimente ut nec usum rationis habeant nec
voluntatis arbitrium. Hi autem si quidquam mali faciunt nullam secundum leges
merentur penam. 14. q. 1. § Ut ita in fine et c. aliquos. et capitulo
Si quis insaniens. Est enim peccatum ita voluntarium quod nullo modo
peccatum nuncupatur nisi proficiscatur ex voluntate. 14. q. 1. § [illegible] et
32. q. 4. Sic enim philosophus quoque in ethicis scribit. Non vituperamus pa
tientes defectus qui non habent originem ex voluntate. Sed eis compatimur
et miseremur sicut surdis cecis et stultis. Verum quia hec opinio est pericu
losa valde et fidei honorique summi dei ut probabitur contraria. Ideo
totis viribus confutanda est et procul a finibus christianitatis [illegible].
Nam sic refert Johannes Chrisostomus in commentario super Math. c. 4. exponens
illud salvatoris dictum. Vade sathana. Scriptum est. Dominum deum tuum
adorabis et illi soli servies. Nullo pacto sustinere debemus iniurias dei.
Sic quippe ait. Nos illius discamus exemplo nostras quidem iniuri
as magnanimiter sustinere. Dei autem iniurias nec usque ad auditum
sufferre. Quoniam in propriis iniuriis esse quempiam patientem laudabile
est. Dei autem iniurias dissimulare nimis est impium;

Quod nos in hoc tractatulo faciemus. Confutabimus opinionem que
asserit has illusiones duci ex humore melancholico et probabimus

MS. A 45

MSS
Bd.
witchcraft
BF
V82

hanc sectam esse hereticam etiam psupposito q ludificentur et hunc ludum no esse ita ipossibilem sicut aliq sine rone pdicant ludi inscii. Disputabimus more phorum nri tpris qui magis sensum qz vba rimantur. Quia oms qui dicunt tales mulieres ludificari fundamentum capiunt ex caplo Epi. supius allegato. Ego quoqz p illud caplm pbare volo hanc sectam no laborare hu more melencholico usum ronis ipediente et voluntatis arbitrium. Si ez no ipediret usum ronis et voluntatis nec ista nec alia egrotatio excusaret ea si quid mali faceret. 15. q. 1. c. Ex voluntate et seqn. et c. Ut itaqz. Arguo sic. Ita si eet nihil mali iputaret eis nec ulla rone vituparent sicut pbatu est. Sz cam Epi vocat eas sceleratas et retro post sathanam conversas. asseritqz hac sectam in pfidia sua peryssе et multos ad ifidelitatis interitu ptraxisse et pdidisse fidem. etiam vocant filie diaboli. Quasi idem scribit adversus eas Aug. in lib. de spu et aia. in caplm Epi tractum e. si sub alijs vbis. g in eis no est talis morbus q otra omnia iura sic exprobrarent.

Preterea ecclia scit q he mulieres ubiqz si sint obstinate vel relapse comburuntur. Imo statuit q heretici relapsi sine ulla audientia tradantur curie seculari que eos supplicio ignis puniat. ex. de heret. sup eo. li. 6o. Quis sane mentis affirmaret ecclam tollerare hunc errorem vz q otra omnia iura tales cremarentur que deffendit reos sanguinis si ad eam ofugiunt. 33. q. 4. ca. Reos. Cum nulla lex pmittat occidere inocentem ut ibidem legitur caplo. Si non. Et de iure divino habetur illud preceptum. Non occides. exo. 20. Ex his apte concluditur hos homines non detineri hoc langore.

Preterea hoies in pncipio invitant ad ludum ab aliquo experto in arte illa qui ut facilius eos alliciat pmittit q fruent mulieribus formosis si sint viri vel iuvenibus pulcherrimis si sint mulieres. et qcqd voluptatis et solacij pot vm afferri afferetur eis in ludo. Et potissimum pp voluptates venereas illuc se recipiunt. si osentiunt psuasioni istruit eos dicens. Cum fueritis in ludo nolite vos munire signo crucis nec invocare nomen dei et scoz et qcqd dna ludi iusserit sine exceptione facite. Hec invitatio et exhortatio fit in vigilia ut oms fatent et fit hoibz diversaz oplexionu sic manibus palpari pot et qui no sunt stulti sicut sunt melancholici quo est verisimile q facta psuasione et psito osensu subito debeant occupari hoc morbo cu ante essent integri sensus et diversaz oplexionu et licet talis morbz possit recipi in quacuqz oplexione no tn ita facile in una sicut in alia qz oplexiones sunt orie sic melancholica e oria sanguinee Nam una e frigida et sicha alia vz sanguinea e calida et humida et vir gaz recipit in paciente bn disposito sm phm in 2o de aia. no video fundamentu neqz ronem nisi cymetica que recte dici possit hanc secta laborare illo morbo statim post invitatione que e maxia. Nam ubiqz repiunt hoies hui secte et no solum ignobiles sz etia nobiles et diusaz etatu et oplexionu. Preterea hrtici qui no sunt obstinati nec relapsi si vere voluerint redire ad gremiu sce matris eccle liberant a pena mortis. ex. de hrt. ca. ad abolendam. Post liberatione aliqui eoz aplius sine ulla medicina et in fervore solis q curant difficilius no revertunt ad vomitu qui tam longo tpr in illa [illegible] imorati

fuerant. Humor aut sic radicatus no pot subito evelli. Qz sm phm in pred^a. habitus e de difficili mobilis et ea q conversa sunt in natam no subito nec facile removent a nobis sicut ibi pha.
Si qs forsan diceret q post liberatione nullus emendat qz remanet humor. Ex hac conclusione sequeret hoc inconveniens qd frustra lex statuisset ut no relapsi si voluerint ante finam qui recipiat.
Preterea medici volunt q ut plurimum si talis humor e ex adustione sanguis melancholicus loquat cora omibz leta et habeat oculos rubeos. Si ex adustione colere saltat furit. et het terribilem aspectu. Si ex melancolia e tristis solitarius et timidus. Si ex flemmate sompnulentus. He aut condiciones no reperiunt in his qui vadunt ad ludum. Nam humor melancholicus pductus ex colera flemmate et melancholia no pot esse in hominibus huius secte que ut plurimum versatur in rebus letis et iocundis. Sz humores melancholici versantur semp circa tristia ideo no possunt ee pingues. qz spus tristis exsiccat ossa. pu. ca. xx. Si dicerer q opinuit humore malencholico qui e ex sanguine [illegible] contra leta. Respondeo q oms melancholici palam loquunt [illegible] ad ludum sunt male [illegible] qn detegunt. nec hnt oculos rubeos [illegible] melancholici appareret quocuqz tpe. Hec aut secta magis de nocte qz de die se transfert ad ludum. Etia qz melancholia nascit ex adustione alicuius humoris in estate qn est calor valde intensus, magis paciunt qz alio tpe. Melancholia ex sanguine pducta ht maxiam latitudinem. ideo no oms conveniunt in sermonibus suis. Hoies aut omnis congregationis huius secte conveniunt in omibz que ab eis fiunt sicut pz in eorum processibz et non solum in generalibus sz etia in singlaribus et rebz minimis et ita

multi ex [illegible]
[illegible]

in estate sicut in hieme vadunt et eodem modo se habent quantum ad eun
dum ad ludum. Melancholici item sunt stulti et eorum stultitia
facile deprehenditur. Sed euntes ad ludum non sunt stulti nec aliquis
faciliter cognoscere potest quod iste aut ille vadit ad ludum et non aperi
unt hoc secretum nisi his in quibus confidunt et qui sunt in manu inqui
sitoris magno ingenio a multis extorquetur veritas eorum que in ludo
fiunt. Dicunt item medici quod signa generalia melancholicorum sunt multorum
ista. habere odio hanc vitam fugere societatem hominum et esse in continua
tristitia. et quod nec rectum agere possunt nec orare nec intelligere
nec legere nec docere. et timent de non timendis. et rident de non sanguinei
ridendis et alias multas conditiones ponunt generales et speciales que indubi
tanter non reperiuntur in his qui ad ludum properant. Etiam ut plu
rimum in tempore magis temperato et per ea que afferunt gaudium et letitia
simul cum purgationibus melancholici curantur. hec autem secta est in conti
nuis gaudiis et multi deberent curari. Ex his et multis aliis rationibus
concludo quod hec opinio est penitus falsa et quod nimis periculosa ut probabi
liter fugienda est opinio. Nec umquam legi aliquem doctorem de hac re loquentem
qui diceret quod ex humore melancholico huiusmodi illusiones nascuntur
si illusiones sunt dicende. Aliquos invenio enim has illusiones demonum
attribuentes. In capitulo Episcopi legitur hec omnino esse falsa et non a divino sed a
maligno spiritu talia fantasmata mentibus fidelium irrogari qui a dia
bolo captivi tenentur quia relicto creatore suo diaboli suffragia querunt.
Idem Augustinus et beatus Thomas. sicut in sequenti ratione dicetur Nam quia captivi
a dyabolo detinentur potest eos ludificare multis modis non solum in
somno sed etiam in vigilia investigare an vere tales eant ad ludum
an ludificentur omnino non est presentis speculationis. Alias edidi tractatum

sup hac re vbi opionem meam posui. Et multa dubia q moveri poterant ibi declaravi. Sz qz aliqui dicunt talia ee somnia vini eo argumento pbabimus hoc esse falsum. Si eīz ita esset oporteret q diversificarent somnia in magna multitudie nec oms facile possent convenire in eodem somno maxie semp hoc aut est falsum qz oms vinis zgregatiois vno ore loquunt. Ol eet necesse ut somnia diversificarent sic pbat ṗm phm in 2°. de somno et vigilia. Non solum corpalis dispositio iterior est causa somnij sz etia ipressio corpoz celestium et vehemens ymaginatio i vigilia de aliqua re vita multa quaz evaporatio ascendens ad cerebrum ipedit apparitionem fantasmatu sicut pz in pueris et ebrijs qui hac de ca no somniant. vinu liberalit sumptum multos vapores mittit ad cerebru qui a cerebro ifrigidati efficiunt somnu et quidem longum. Scđus tho. 2a2e. q. 95. ar[lo] 6°. Dic q duplex e ca somnioz. Interior et exterior. Interior est duplex vna spualis sicut qn ea occurrunt fantasie homis dormientis circa que eius cogitatio et affectio imorata fuit in vigilia. Alia est corpalis. vt qn ex iteriori dispositione corpis format aliqs motus in fantasia conveniens tali dispositioni. sicut homi in quo habundant humores frigidi appet in somnis q sit in aqua vel nive et pp hoc medici dicunt esse itendendu somnijs ad cognoscendas dispositiones iteriores. Ca aut exterior similit est duplex vna corpalis in qntm ymaginatio dormientis immutatur vel ab aere ztinente vel ab ipressione corpis celestis vt sic dormienti alique fantasie appareant zformes dispositioi corporum celestium. Spualis aut ca qn quidem e a deo qui ministerio

angelorum aliqua hominibus revellat in somniis. secundum illud numeri 12°.
Si quis fuerit inter vos propheta in visione apparebo ei et per
somnium loquar ad illum. Quandoque vero operatione demonum aliquae
fantasie dormientibus apparent his maxime qui cum eis habent pac
ta illicita. His presuppositis. Arguo sic. Contra rationem est quod in
tanta multitudine aliqui non sint bene aliqui male dispositi
et non fiat maior impressio a corporibus celestibus in corpus
unius quam alterius et unus non sit magis sobrius alio et cogi
tatio unius in vigilia non vehementer imoretur circa unam
rem, et alterius circa aliam. Hec autem omnia faciunt diversitatem
in fantasmatibus et diversitas fantasmatum variat somnia ergo
inconveniens esset quod tanta multitudo conveniret semper in somniis
hoc autem est falsum. Quia homines unius congregationis sine discrepantia
refferunt quecumque egerunt et non solum communia sed etiam singularia
sint similia sint dissimilia. Hec omnia patent ex eorum processibus.
ergo talia non sunt somnia et ita firmiter tenendum est. Non loquor de somniis immissis a deo nec a demone
Nunc restat ut probemus homines huius secte esse hereticos etiam
presupposito quod talia fierent ipsis dormientibus. Sciendum est quod non solum
mulieres vadunt ad ludum sed etiam viri et quia plures sunt mulieres
viris, ideo de eis magis fit sermo et singuli habent demonem incubum
vel succubum. De quibus inferius dicetur cum quibus carnaliter
commiscentur qui multotiens in domo et extra quando vigilant et de
die et de nocte eis apparent ut dicunt et aliquando faciunt
fidelitatem isti sed ut plurimum illi qui preest ludo. Ad probandum
omnes euntes ad ludum esse hereticos incipiemus diffinitione heretici.
Teste siquidem cicerone in primo offitiorum. Omnis enim que a ratione suscipi

de aliqua re institutio debet a diffinitione proficisci ut intelligatur quod sit id de quo disputatur secundum augustinum in libro de utilitate credendi et est dictum hereticus 24 q. 3. hereticus. idem tenet magister sententiarum in 4° di. 13ª hereticus est qui falsam de fide opinionem vel gignit vel sequitur dicit thomas in scripto super 4ᵐ sententiarum di. 13. dicens dato esse necessaria ad hoc quod aliquis dicatur hereticus scilicet error in intellectu quantum ad ea que pertinent ad fidem et pertinacia in voluntate et hec est complementum heresis. Aliqui enim dyabolo temptante in vigilia etiam in sompnijs illuduntur de hijs que sunt contra fidem sed quia non consentiunt temptationi nec illusioni ymo dolent non appellantur heretici. Etiam si quis dubitaret de hijs que non tenetur explicite credere paratus semper corrigi quandocunque agnoscat errorem suum sicut si quis crederet ysaac fuisse patrem habrahe et inveniendo verum in sacra scriptura adheret veritati idem facit si quidquam tenuisset contra determinationem ecclesie talis proprie non esset hereticus quia in eo non esset pertinacia in voluntate. Sed si agnita veritate pertinaciter adherere vellet opinioni sue contra determinationem ecclesie indubitanter esset hereticus di. 22ª ca. Omnes etiam contra sacra scriptura 24 q. 3. heresis. De articulis fidei secus est dicendum maxime qui continentur in simbolo apostolorum illos enim tenemur explicite credere secundum beatum thomam 2ª 2ᵉ q. 2ᵉ ar° 4°. Ibi enim dicit secundum apostolum ad hebr. 11°. Accedentem ad deum oportet credere quia est et quod inquirentibus se remunerator existat. et paulo post [struck through] dicit articulos fidei tenetur homo explicite credere sicut tenetur [struck through] sine qua impossibile est placere deo secundum apostolum ad hebr. 11°. Alia credibilia non tenetur explicite credere sed solum implicite vel in preparatione animi in quantum est paratus credere quidquid in divina scriptura continetur. Et in 7° ar° eiusdem questionis ait. Tempore revellate gratie tam maiores quam minores tenentur

hre fidem explicita de misteriis christi p(ro)pue q(uantu)m ad ea que cont(ra)
solemnizant in ecc(lesi)a et publice p(ro)ponunt(ur) sicut sunt ar(ticu)li i(n)carna
tionis. Alias aut(em) subtiles (con)sideratio(n)es circa i(n)carnatio(n)is (et) titulos
tenent(ur) aliqui magis aliqui minus explicite cred(er)e s(ecundu)m q(uo)d (com)petit
statui et officio uniuscuiusq(ue) .s(ed) in scripto ar(ticu)lo dicit. misterium christi
explicite cred(er)i non pot(est) sine fide trinitatis q(uia) in misterio christi hoc
(con)tinet(ur) q(uod) filius dei carne assumpserit et p(er) g(rati)am sp(irit)us s(an)cti mundum
renouauerit. Et iterum q(uo)d de sp(irit)u s(an)cto (con)ceptus fuerit etia(m) baptizamus
in no(m)i(n)e t(ri)nitatis i. in no(m)i(n)e p(at)ris et filii et sp(iritu)s s(an)cti. Alias aut(em) subtiles
trinitatis (con)siderationes n(on) tenent(ur) credere nisi sicut dictum est de
misteriis christi. hanc eandem opi(ni)onem ponit in scripto sup(er) 3° sen(tentiarum)
di. 25.ª eam affirmat petr(us) de tharentasio qui fuit papa ibidem i(n) sc(ri)pto
suo et Jo. theutonicus i(n) summa (con)fessorum. li. 3°. ti° 34. de peni. et re. q. 202.
post hec descendo et albricus de rosate in reptorio iuris can(oni)ci. Cap(itu)lo
fides in p(ri)n(cipi)o (et) multiq(ue) alii. Sciendum t(ame)n est sicut seipm declarat. b(eatu)s
tho. in supradicto scripto in expositione l(itte)re n(on) tenent(ur) i(n)feriores scire
iste est p(ri)mus articulus ille s(ecun)dus et iste e(st) b(ea)ti petri ille b(ea)ti andree iste
est diuinitatis ille humanitatis nec etia(m) tenent(ur) scire explicite addi
ciones factas symbolo ap(osto)lorum (con)cilio niceno nec a bonifatio .s(cilicet). ex(tra). de ^nec a gregorio
summa trin(ita)te et fide catholica nec ab athanasio. s(ed) solum i(m)plicite i(n) q(uantu)m
firmiter tenent(ur) cred(er)e quicquid tenet s(an)cta mater ecc(lesi)a. Sz si i(n)terrogati
fuissent. Credis in deu(m) p(at)rem (et)c(etera) et in yh(esu)m christu(m) natum ex maria
(vir)gine passum (et)c. tenent(ur) r(espo)ndere q(uod) sic ut in p(er)sona ei(us) qui baptizat(ur)
respondent baptizanti (com)patres. Credo. q(uia) de his ar(ticu)lis i(n)terrogant(ur). etia(m) q(uia)
adulti sunt baptizandi prius i(n)struunt(ur) in ar(ticu)lis fidei. ymo aliq(ui) uolunt
q(uod) si i(n)fans baptizatus nutriretur in heremo et nemo eu(m) i(n)strueret

si cu fuerit usum rõne uiuere uoluerit scdm deu q deus mitteret
hoiem uel angelum qui eum de fide istrueret et dat exemplu
de cornelio ad que missus e angelus quo audito direxit nuncios
ad btm petru aplm erudiendos in fide nra sicut legit in actibz
aplo2. capto 10. Sz loquamur pingui minerua illi qui errant
circa articulos fidei simboli aplo2 et quersant cu xpianis ubi
sunt coiter pdicatores et pentes istruentes eos idubitanter sunt
hetici sicut pbabit. ut faciunt hoies hui secte. Sz in qrium fieri
posset hoc argumentu glo. sup ubo corrigere ex de suma trinitate
et fide catho c. dampnamus. dic. Q abbas Joachim qz patus
fuit corrigi et se correxit no dz dici heticus lz qnz errasset
ifide. 24. q. 3. hec est fides. et ca. Qui. huic rndeo q abbas
Joachim no errauit qtra articulos fidei qtentos in symbolo aplo2.
Non eni negabat trinitatem psonaz nec aliu articulu. Sz dixit
q multa queniebant nature uel eentie diuine que no queniebat
psonis Nam eentia diuina est qmunicabilis tribus psonis et non
gnat nz gnatur. hec et multa alia no queniut psonis ideo po
nebat quatnitate quadam etia q quasdam auctates. Dubitatio
aut taliu ut dcm est no facit hoiem heticum du mo animus sit
patus corrigi si inueniat qrium determinatu in sacra scriptura uel ab
ecclia.
His psuppositis probo hanc sectam ee heticam. Hec secta firmiter
credit q uadat ad iudiu et est baptizata g est hetica. Argumentu
sic pbat in ca. Epi. legit utina hec sole ipfidia sua pijssent et
no multos secu ad ifidelitatis iteritum ptraxissent. Nam innume
ra multitudo hac falsa opione decepta hec uera esse credunt

6

et credendo a recta fide deuiant et errore paganorum inuoluuntur.
et paulo post ait. Qui talia credit et his similia fidem perdit et qui
rectam fidem non habet hic non est eius scilicet dei sed illius in quem credit.
id est diaboli. Tunc sic. Tales credentes firmiter se ire ad ludum perdunt
fidem et deuiant a recta fide ergo falsam de fide habent opinionem ergo
heretici quia secundum logicos a diffinitione ad diffinitum est optimum argumentum
precipue cum ipsi sciant sectam suam damnatam esse ab ecclesia et puniri
ab inquisitoribus. Nam si quis pertinaciter teneret usuram non esse peccatum
esset hereticus. extra de usuris ex graui in clementinis multo amplius tenendo
ea que magis uidentur aduersari fidei. 2o arguitur sic. in ludo isto
omnes fatentur negant fidem ergo sunt heretici. negantes fidem ueram
putant aliam esse meliorem et sic de fide falsam habent opinionem cum nulla
alia sit fides nisi uera dicente athanasio in symbolo. Quicumque
uult saluus esse ante omnia opus est ut teneat catholicam fidem. quam
nisi quisque integram inuiolatamque seruauerit absque dubio in eternum peribit.
Hoc argumentum optime ualet quia hec secta cognoscit se errare contra fidem
et determinatione ecclesie que statuit ut puniatur ab inquisitore et timet
capi et puniri ab eo. Si dicatur negantes fidem sunt apostate. Nam
apostasia a fide est temerarius recessus a fide secundum omnes. dici potest
quod uerum est. Sed apostate a fide secundum ueram canonum puniuntur ut heretici.
extra de hereticis. capitulo Contra. libro 6o. Idem puto dicendum de ydolatris. precipue
si aliquis sit dicendus hereticus oportet ut male sentiat de fide et sit
baptizatus. si numquam fuisset christianus et male sentiret de fide sicut iudei
et mauri proprie non diceretur hereticus sed infidelis nec ecclesia de talibus se intromittit.
3o arguitur sic. extra de hereticis. ad abolendam. de. Qui male sentit de sacramentis
ecclesie hereticus est. sed isti negant baptisma ergo sunt heretici. nec ibi propter allegata

III
Etiam quod tenent credendo uel implicite uel explicite uel probatum est. Sed fides
ut diffinitur a multis est uirtus qua ea que ad fundamentum religionis
pertinent recte firmiterque creduntur. Ergo sublata fide non poterunt
credere nec implicite nec explicite nec recte et tales sunt heretici
presupposito quod fuerint baptizati

ignorancia determinationis ecclesie. Item videat quod omnes baptizati ymmo si
homines huius secte haberent filios facerent eos baptizari, etiam in symbolo
quod publice cantatur dicitur Confiteor unum baptisma. Quarto arguitur
sic. Isti adorant demonem [illegible] [illegible] dominum et deum faciunt et sibi sacrificia
offerunt que soli deo fieri debent. ergo sunt heretici vel saltem [illegible]. Extra
de errore paganorum involuti cum aliquid divinitatis aut numinis creature
credunt [illegible]. Et Exodi xx° dicitur Non adorabis deos alienos [illegible]
quarto dicitur Dominum deum tuum adorabis et illi soli servies [illegible] quod idolatria
[illegible] Aug. in [illegible] Civitate dei capitulo primo unum verum deum debet in plu
ribus et falsis diis. Et primus articulus est Credo in unum deum. Isti [illegible]
[illegible] credunt aliquid contra determinationem ecclesie contra sacram scripturam
et articulos fidei sunt heretici ut probatum est. Sexto arguitur sic. Dubius in
fide infidelis est. Extra de hereticis capitulo primo [illegible] Hostiensis in glosa dicit: Infidelis est
etiam si tenui argumento reperiatur a fide catholica deviare et articulis quorumque volu
eris de his qui continentur in symbolo apostolorum. ergo multo magis isti sunt
heretici qui deviant a fide in multis articulis et a sacramentis ecclesie a sacra scriptura
et determinatione ecclesie ut probatum est. Quod tales sint obstinati in opinione
sua probatur. Omnes enim fatentur se errare negando fidem et baptisma concul
cando crucem pedibus aliquibus partibus turpioribus et adorando demonem.
ista quotiens fiunt communiter ab omnibus. et causa quare demon fieri hoc faciat infra
declarabitur et perseverant in huiusmodi erroribus. Nam quando vigilant habent
propositum redeundi ad vomitum. Immo multi invitant istum et illum ad
ludum sicut dictum est et magis volunt satisfacere voluntati demonis quam privari
voluptatibus ludi. et in hac opinione perseverant in vigilia non dico in
somno nec sunt parati corrigi antequam sint deprehensi. Si enim demon vellet
ut quotiens vadunt ad ludum totiens abnegarent fidem obtemperarent

✠ Quinto arguitur sic Inquisitores faciunt homines huius secte si non sunt relapsi abiurare heresim si sunt relapsi traduntur curie seculari sicut heretici Extra de hereticis ad abolendam. Et rectores seculares non se impediunt de hac secta immo si se impedirent de crimine heresis essent excommunicati et si raptos liberarent et si per annum haberent excommunicatione [illegible] condempnandi sunt tamquam heretici extra de hereticis ut inquisitionis [illegible] et accusatus [illegible]. Sane dicit quod inquisitores non debent se intromittere de divinationibus aut sortilegiis nisi heresim saperent manifeste ut super verbo sapient dicit Jo. an. sic circa aras ydolorum nepharias preces emittere, sacrificia offerre, demones consulere et eorum responsa suscipere [illegible] [illegible] et [illegible] agitur ut associant sibi in sortibus exercendas heresim ut faciunt [illegible] in corpore ut [illegible] ut in sortibus ut possint [illegible] responsa [illegible] rebaptizant [illegible]. Ex his patet manifeste quod homines huius secte sunt heretici quia offerunt sacrificia demoni et demones consulunt et multa maleficia [illegible] faciunt et soli heretici puniuntur ab ordinariis et inquisitoribus.

dolum^r demonis. Delectari in falso crimine crimen est.
secundum Aug. 18 de ciuitate dei ca° 2°. Etiam malum somnium nascens
ex antecedente cogitatione potest esse peccatum mortale secundum beatum
thomam 3a parte q. 80 ar^lo 7°. Que hic dico sumpta sunt ex eorum
confessionibus [illegible]. erit possibile si in hiis sit error fidei cum
obstinatione tamen [illegible] habeant et permaneant heretici [illegible]
hii [illegible] comprehendi heretici et defensantes ac fauentes huic secte
sunt [illegible] extra de hereticis excommunicamus § Credentes et si ista
[illegible] non satisfaciat plectendi sunt multis penis et aliqui plec
[illegible] heret. Petrus de palude in 4 sententiarum d. 13 dicit quod aliqui
fauent hereticis multis modis [illegible] et dicendo quod
isti sunt boni viri vel iniuste agitur contra eos et inquisitores imponunt
eis maligne conficta. Etiam qui illi qui funguntur officio publico in
capiendo hereticos non fauent inquisitoribus sicut debent quia qui non est
mecum contra me est. Item defensantes vel fauentes huic secte videntur
socij criminis. di. 83. ca. Error ubi dicitur: Nec caret scrupulo societatis
occulte qui manifesto facinori desinit obuiare multo magis qui
resistit eorum punitioni etiam sunt suspecti de heresi quia ut ibidem dicitur
Error cui non resistitur approbatur nec ignorantia excusat eos maxime
illos qui talia scire tenentur. di. 38. c. ea. Ibi dicitur: Et ea que dei sunt
nescimus a deo nescimur paulo attestante qui ait. Si quis ignorat
ignorabitur. Multa alia dici possunt aduersus eos qui officium inquisitionis
impediunt que gratia breuitatis omitto. Considerare debemus quod si
quis committeret crimen lese maiestatis in illustrissimum principem nostrum clama
remus alta voce Crucifige crucifige ut fieremus grati principi et
bonus qui sciret inuenire leges et rationes etiam extortas et per capillos

tractas ad pbandum talem ee acerbissime puniendu multo mag
hec fieri dz otra crimia maifeste et directe in regem regu et dnm
dnantium commissa.
Ut demus finem huic opusculo videamus an ludus sit possibilis
sicut pollicitus sum me probaturo otra eos qui sine rone pdicat
eu esse ipossibilem. Omia tam collective qz divisive q in ludo
gerunt sunt possibilia. g ludus e possibilis. oseqntia est de se
nota. Sz ans sic pbatur. Aliqui dicunt q si locus ubi ocregantur
sit eoz habitationi vicinus pedibz suis illuc pgunt hoc e possibile
si distans portant a demone hoc etia e possibile. De multis legit
qui portati fuerunt ab eo sic de simone mago in legenda bti pet apli.
De hermogene in legenda bti Jacobi et de multis alys. ymo dz. 4.
ca. dr. Qz diabolus asumpsit christu in scam civitatem et statuit
eu sup pinaculu templi. et itezo asumpsit eu in motem excelsum
valde. ubi glo. ordinaria dic. Nota hec omia corporeis sensibus
facta esse nec miru si pmisit se circuferri qz pmisit se crucifigi.
Sz qz coiter hoc tenet a theologis ideo no oportet hic diutius imo
rari marie qz tales captivi tenent a diabolo. hac de ca deus multa
pmittit fieri ab eo erga has oves morbidas. dicente magro sen 7.
in 2. di. 7. Datur potas demoni adeo vel ad fallendu fallaces.
vel ad admonendum fideles vel ad exercendam pbandam maifestam
damqz iustoz paciam. 26. q. 5. ca. Nec mirum. Hec potas ideo
imudis spibus dat ut pravos hoies seducat illos vz qui veritatem
spnunt et credunt mendatio. Sz posset dici quo e possibile q demo
qui no ht manus nec pedes moveat hoiem. Dico q duplex e otact
corpalis quo hr movet lignu vel lapidem. alius e virtualis vel

Non tam demones possut oia etia cotra ista secta qz no pmittunt
dicente magro. sen di. 7. Illud qz sciendu e qz mali angli
qdam possut p nature sbtilitate q tam no possut pp dei vl
bonoz angloz phibitonem

spūalis quo adamas et magnes trahunt ad se ferrū et angeli s(ecundu)m
phos mouent celos et talis ɔtactus nō requirit manus nec pedes
et h(oc) mō demones mouet hoīes et alia. Illi eī qui nūq(uam) portati sūt
a demone putant hoc esse īpossibile ɔtra quos aug(ustinus) in 21. de ci(vita)te
dei. ca 3°. Quo(rum)dam tota rō ē ut q(uo)d exp(er)ti nō sunt nequaq(uam) esse
posse arbitrent(ur) et ca° 5. eiusdem libri ait. Sunt eciam aliqui qui ea
putant īpossibilia q(ue) aliq(ui)d admiratiōis h(abe)nt nō visa ab eis ymo
etiā visa [illegible] ibi et in diuersis libris de ci(vita)te dei multa narrat que
vident(ur) īpossibilia et tn̄ sūt vera. Q(uod) sit possibile ut dent(ur) demo
nes īcubi .i. appentes in formis viro(rum) et cognoscentes carnaliter
mulieres et succubi .i. appentes in formis mulie(rum) et patientes ut
mulieres multis auctoritatibz pbat(ur) btūs Aug. in 15. de ciui(ta)te dei. c. 23.
ait apparuisse hoībz angelos ut nō solum videri s(ed) etiā tangi possent
eadem verissima scptā testat(ur) et qm̄ creberrima fama est multi se
exptos vel ab eis qui expti essent de quo(rum) fide dubitatio nō ē
audisse ɔfirmat siluanos et faunos quos vulgo īcubos vocant
īprobos sepe extitisse mulieribz et ea(rum) appetisse ac peregisse ɔcubitū
et quos demones quos dusios galli vocant hanc assidue īmūdiciā
et temptare et efficē plures talesq(ue) asseuerant ut hoc negare īpu
dentie videat(ur). Idem ɔfirmat ysido. 8°. ethi. 3° ca° vlti°. etiā Josephus
p° li° antiquitatū. vbi lo(quitur) de illis gigantibus qui fuerunt an(te) dilu
uiū dic(it) eos fuisse pcreatos ex cōcubitu spūum cū mulieribus.
Idem tenet btūs tho. in pª pte. q. 51. ar(ticu)lo vltio. et in scripto super
2m sen(tentiarum). di. 8. ar(ticu)lo 4°. Ide petr(us) de tharentasia in scripto suo et satis
cōiter theologi sequunt(ur) hāc snīam sup 8a di. 2i sen(tentiarum). Tamē hoc
mō geniti nō sunt filij diaboli s(ecundu)m btm̄ tho. s(ed) illius a quo acceptū

est femina acquirit eciam semen hominis et faciunt illud fingi et ponit ipsum
in matrice. Sed non est etiam impossibile quod tales comedant et bibant ex
flaschone [illegible] foramine sive ex alio vel aliquo modo [illegible] acquirunt
fidem sicut multi christiani communiter faciunt. nec [illegible] adhuc
nam ante salvatorem [illegible] gentiles colebant ydola et demones qui
possunt eos afferre [illegible] ad ludum [illegible] et deferunt [illegible]
vim [illegible] et [illegible] christi [illegible] manum et
portant quo volunt [illegible] accidere [illegible] ludum
deferre. Sed dicitur quod aliqui asserunt se portari a quodam baculo uncto
pinguedine puerorum. hoc autem est impossibile quod talis baculus [illegible] por
tet hominem [illegible] impossibile virtute baculi [illegible] demonis hoc
non est impossibile. [illegible] impossibile est [illegible] in catam
aut aliud animal sicut legitur [illegible] Augustini 18. de civitate dei
c. 18. Sed non est impossibile quod alicui appareat se conversum in animal [illegible]
sicut ibidem ponit de quodam presbitero qui [illegible] hoc con
tigisse videbatur ei quod esset conversus in caballum [illegible] et tamen non ita erat.
De prestigiis et de hiis que fiunt a demone multa habet [illegible] 18. de civitate dei
[illegible] et 26. q. [illegible] Sanctus Thomas 1 parte q. 104. [illegible] q. declarat
hanc materiam dicens. Ille transmutationes que non possunt fieri virtute
nature nullo modo operatione demonum secundum veritatem perfici possunt sic quod
corpus humanum mutetur in corpus bestiale aut quod corpus hominis mortui revi
viscat. Et si aliquando aliquid tale operatione demonum fieri videatur hoc non
est secundum rei veritatem sed secundum apparentiam tamen quod quidem contingere potest dupliciter.
Uno modo ab interiori secundum quod demon potest immutare fantasiam hominis et etiam
sensus corporeos ut aliquid videatur aliter quam sit et hoc etiam interdum fieri
dicitur virtute rerum naturalium. Alio modo ab exteriori cum enim ipse possit formare

et cum eo multa maleficia faciunt et ipsum multis modis [illegible] sicut
n. permisset se crucifigi et quotidie permittit se manducari a peccatoribus
ita potest se permittere portari ad ludum et quocumque voluerint sed hoc
nephandissimum scelus est valde [illegible] a christianis

corpus ex aere cuiuscumque forme et figure ut illud assumens in eo
visibiliter appareat per eadem rationem circumponere circumcirca corpo
re quacumque corporea forma, ut in sua videatur. Ex his dicitur bu
ius. Verte [illegible] visio q̄ ad oīa q̄ possent q̄ri que scilicet sunt visionum fiunt
impossibiliter in sua apparentia sunt possibilia sicut iterare dominum
bestias campi et resistere motum et videri in catum aut aliud
aial. Nam sīm apparentiam videtur [illegible] q̄ sit [illegible] in catum aut
cabalum [illegible] etiā illis qui videtur [illegible] aial. Sz sīm veri
tatem non tamen fit. Ex his [illegible] probatum est [illegible] esse possibilem nō
[illegible] ut [illegible] consequentiam [illegible] est verus q̄ multa sunt possibilia
que sunt falsa possibile ē me esse Rome vel [illegible] et tamen falsum ē
q̄ sim Rome et [illegible]. Non [illegible] etiā [illegible] q̄ nō sit
verus opinionem [illegible] possum. Considerandum est etiā astutia
diaboli q̄ [illegible] pdendis animabus nris pro [illegible] obruere sīm
[illegible] magister sententiarum [illegible] di. ii. Ubi ait. videns
diabolus hoīem per obedientiam [illegible] humilitatem posse ascendere [illegible] ipse p superbia
corruerat invidit ei et qui p superbiam prius fuerat diabolus .i. deorsum
lapsus zelo invidie factus ē sathan .i. adversarius. Idcirco facit abre
nuntiare fidei que ē substantia ⁊ fundamentum totius edificii spiritualis
salutisque nre sīm aplm ad hebr. ii. facit abnegare baptismum qui est
fundamentum et ianua omnium sacrorum sine quo nō est salus. Johis. 3°.
Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spū sco nō pot intrare regnum
dei. et conculcare crucem representantem passionem salvatoris que est
causa meritoria salutis nre sicut probat beatus Thomas in scripto sup 4m
sententiarum. di. i. ar. 1° q°. facit adorare se ipsum sibique sacrificia offerre contemp
to vero deo qui ē potissima cā salutis nre sicut probat btus tho. ubi supra.

Inuenio ex diuersis pressibus tres spes hui secte. una que vadit in meridie et vocatur vulgariter. La compagnia del corso de qua ppha dauid dic. A sagitta uolante in die a negotio perambula te in tenebris ab incursu et demonio meridiano. et ista offendit multos et no videntur a nobis opatione demonis. Alia spes e illa de qua loquitur ca. Epi. et tales illuduntur in sompnis. Tertia spes e eorum qui vere et psonaliter accedunt vel deferunt ad certu locu. Sz no itendo ad pns disputare de hac mia. sufficit q omnes hnt i pacta illicita cu demone. et comittunt pccta supius dicta.

Omnes ergo tamquam fideles et sine ai pturbatione accurate gestiones huius secte examinare vellint et sacrilega eius fitamora pstitum i honorem diuino. fidei nre sacrisqz legibus contraria. nec sub ymagine pietatis et misericordie offendere vellint creatorem suu qui post morte pot mittere in gehenna vbi sine fine erit fletus et stridor dentium. Itaqz summope ellaborandum e vt cultus optimi maximiqz dei venerat a quo e omne bonu et he putride erenes absidant repellanturqz a caulis scabiose oues. ne populus christianus teste hieronimo corrumpat. putrescat itereat. Colligamus ergo nos ipos et deposito omni timore pntis seculi obtemperemus voluntati diuine que iubet et dissipantes honore suu extermineat. et totis viribus primam querams eterna. qua nobis prestare dignetur qui e vndeus in secula secula. Amen.

Explicit.